

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letna 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 3112

Slovenska šola in učitelj pred sodobnimi nalogami

Pod tem naslovom je izdala zadruga »Pedagoški tisk« svojo prvo publikacijo, ki jo je napisal tovariš Mencej. V podnaslovu nakazuje vsebino s tem, da jo označuje kot socialno-pedagoške poglede.

Ustanovitelji zadruga poudarjajo predvsem dejstvo, da je smatrati šolsko in vzgojno vprašanje kot del naše celokupne narodne problematike, ki se mora reševati v najtesnejši zvezi z vsemi ostalimi vprašanji slovenskega ljudstva. Vedno bolj in bolj dozoreva tudi pri nas spoznanje, da smo se do sedaj vse preveč izključno ozirali na tujino ter skušali graditi svoje izobrazbene in vzgojne sisteme na družbenih potrebah, ki so sicer našim podobne in sorodne, a vendarle niso naše v vsem obsegu in v vseh vzročnostih.

Slovenija leži sicer v osrčju Evrope in ni ga v zadnjih stoletjih gibanja, bodisi političnega, kulturnega ali gospodarskega, ki je šlo preko našega kontinenta, da bi se ne čutili njegovi sunki tudi pri nas, vendar imamo tudi mi kakor vsak narod svoje zemljepisne, gospodarske, zgodovinske, etnografske in politične posebnosti, ki so reagirale na vsa kontinentalna velika razvoja gibanja na svojstven, t. j. na naš slovenski način. Iz te svojstvene slovenske reakcije rezultira naša problematika, ki je kljub vsemu edinstvena, edino naša. Zato je treba pri reševanju vseh naših vprašanj izhajati iz konkretnih slovenskih razmer ter slediti splošnim progresivnim tendencam inozemstva le na podlagi temeljitega proučevanja statike in dinamike našega obstoječega stanja.

Graditi je treba, kakor trdi zgoraj omenjena knjižica, naš slovenski pedagoški tekst, ki naj razseže iz naše razvojne zakonitosti.

Z oduševljenjem je treba pozdraviti to stremenje ter izraziti vse priznanje nastopajočim novim utiralcem slovenske pedagogike. »Pedagoški tisk« in njegova publikacija sta prvi vidni izraz resnega in vsega upoštevanja vrednega stremeljenja mladostnega optimizma »Učiteljskega pokreta«. Z današnjo številko našega stanovskega glasila izdajamo po dolgem presledku zopet »Prosveto« kot organ za učiteljevo delo v šoli in med narodom. Tudi ta publikacija priča o realističnem gibanju na naše narodne razmere, ki je lastno mladim učiteljskim pokretašem.

Toliko Mencejeva knjižica kakor najnovejša priloga »Učiteljskega tovariša« sta šele prvi koraki v svet naše slovenske istinitosti. Sledili jima bodo nadaljnji in polni pričakovanja zremo na njihovo požrtvovalno prizadevanje.

Prepričani smo, da bo prav to delo že v najbližji bodočnosti mogočno oplojevalo vse šolsko in izvenšolsko delo slovenskega učitelstva. Vsi se s trpkostjo zavedamo, da naše sedanje delo ne korenini v naših posebnih razmerah ter da se iz dneva v dan vedno bolj oddaljujemo od svojega ljudstva, da postajamo abecedarski rokodelci, ki nas tradicionalna didaktična šablona čedalje bolj loči od resničnega življenja.

Našo šolo je poklical v življenje gospodarski in politični liberalizem preteklega stoletja. Vtisnil ji je pečat svojega življenjskega pojmovanja, predpisal ji smotre, ki jih je potreboval za svoj razmah in triumf. Od tistega časa do danes je prekoračil liberalizem svojo kulminacijsko točko ter se bori danes s sredstvi, ki ne poznajo nikake skrupuloznosti, na zadnjih postojankah svojega nekdanjega mogočnega imperija. Vse pridobitve mu drse druga za drugo iz oblasti, resnično življenje mu podira trdnjavo za trdnjavo, raz katere je še pred nedavnim časom kraljeval skoraj vesoljnemu svetu.

Edino naša šola počiva še z zavdanja vrednim samozadovoljstvom na stebrih, zgrajenih po liberalni preteklosti. Potrebe meščanstva, tehnike in naravoznanstva so jo že od prvega početka usmerile mimo večine našega kmetijskega naroda, pa tudi mimo duš in socialnih razmer slovenskega ljudstva. Kljub temu vztraja še vedno skoraj v svojih prvotnih zasnovah v današnjih popolnoma predrugačenih razmerah, zlasti našega podeželja.

V bistvu je vedno šola — učilnica, z učnimi smotri, narekovanimi po meščanskem in ne kmetiskem gospodarskem življenju ter tem ustrezajočim vzgojnim idealom, stoji kot eratski masiv iz davnine sredi tujega ji okolja ter se vzdržuje samo po sili tradicije in zakona vztrajnosti kljub izpremenjenim razmeram, ki vehementno vpijejo po reformi od nog do glave.

Zato hočemo te izpremenjene življenjske razmere, v katerih živi naš narod danes in zaradi katerih ne potrebuje več take šole, korenito študirati in postaviti vso našo izobrazbo in vzgojo v službo resničnega — današnjega življenja. Vsak korak na tej poti pomeni korak v dejansko življenje, pomenja koristen

Sklepi izvršnega odbora JUU o priliki spremembe sekcijske uprave v Novem Sadu

Izvršni odbor JUU je na svojih sejah dne 8., 10. in 17. decembra razpravjal o situaciji v sekciji JUU za dunavsko banovino in na osnovi vseh dopisov, ki jih je prejela centralna uprava, ugotovil:

1. da je po predpisih § 76. zakona o uradnikih in pravil JUU, ki so na osnovi citiranega zakonskega predpisa odobrena po ministrstvu prosvete pod O. N. br. 14.693 z dne 3. julija 1936, kakor tudi na osnovi obstoječih poročil, edina legalna sekcijška uprava JUU za dunavsko banovino ona, ki je bila izvoljena na redni sekcijški skupščini v Novem Sadu 9. julija 1936.

2. Da je za spore v banovinskih sekcijah pristojen in dolžan definitivno sklepati le glavni odbor JUU, ki mu to pravico daje člen 32., A/X pravil JUU, in je na osnovi tega klicanje policijske oblasti, da se meša v notranje zadeve JUU in odlok policije v Novem Sadu, št. 29.670, od 2. decembra 1937. v nasprotju z zakonskimi predpisi in v nasprotju s pravili JUU, ki jih je pristojna oblast odobrila.

3. Iz teh razlogov se pozivajo člani JUU: Popović Radivoj, Stamenković Branko, Stajić Vukosava, Jovanović Ozren, Popović Božidar, Katović Dimitrije, Ramadanski Zdravko, Ristić Živko, Bačić Jovan, Ivačković Sava, Gojković Gjurgje, Subić Sima, Sajčić Jovan, Jerković Sava, Rakić Triva, Madjarević Jakov in Jeremić Tihomir, da vrnejo nezakonito prisvojene posle in imovino sekcije JUU za dunavsko banovino legalni upravi najkasneje do 1. januarja 1938. in da se po potrebi pritožijo rednim putem na glavni odbor JUU, katerega morajo doprinesti tudi potrebne dokaze, da bi mogli definitivno sklepati o sporu v tej sekciji — v smislu čl. 32. pravil JUU, v nasprotju je postopati po čl. 123. poslovnika JUU, odobrenega pod O. N. br. 23.328/32 in čl. 20. in 52. pravil JUU, kakor tudi člena 5. poslovnika za stanovsko častno razsodišče.

4. Do sklepa glavnega odbora ne more centralna uprava JUU priznati nobene druge sekcijske uprave razen one, ki je pravilno izvoljena na redni sekcijški skupščini 9. julija 1936. v Novem Sadu, a člane, imenovane v točki 3., smatra pravno in materialno odgovorne za protizakonito prisvajanje sekcijških poslov in imovine, kakor tudi za delo, ki je v nasprotju s pravili JUU.

Razlogi:

1. Redna sekcijška skupščina za dunavsko banovino 19. avgusta 1937. ni mogla dovršiti svojega dela in je potrebno, da to delo dovrši izredna sekcijška skupščina.

2. Glavna skupščina JUU v Skoplju je pooblastila pravilno izvoljeno sekcijško upravo za dunavsko banovino, da še nadalje vodi posle v smislu sklepov sprejetih dne 19. avgusta 1937. po sekcijških skupščinskih odsekih in po predloženem proračunu ter da sekcijška uprava skliče izredno skupščino. Za ta predlog so glasovali tudi delegati sekcije JUU za dunavsko banovino in je bil predlog sprejet z vsemi glasovi proti trem.

3. Niti sekcijški niti centralni upravi JUU niso bili predloženi dokazi v smislu člena 40., odstavek 3., pravil JUU, da 2/3 sreskih odborov zahteva sklicanje izredne skupščine, iz kakšnih razlogov to zahteva in s kakšnim dnevnim redom. Po pravilih JUU nadzorni odbor ne more sprejemati takih predlogov. V smislu člena 40., odstavek 3. pravil JUU ima samo upravni odbor sekcije pravico in dolžnost v takem primeru sklicati izredno skupščino, a pritožba je možna v smislu člena 32. A/X na glavni odbor JUU.

4. Niti sekcijška niti centralna uprava JUU nista prejeli poročila nadzornega odbora JUU, sekcije za dunavsko banovino, da obstojajo »znatne nepravilnosti ali nepravilno delo in materialna nevarnost za združenje«, da bi nadzorni odbor sekcije JUU za dunavsko banovino imel pravico sklicati izredno skupščino v smislu člena 35/d ali 40., odstavek 2., pravil JUU. Nadzorni odbor je celo sam ugotovil, da ni nepravilnosti v finančnem poslovanju in je to dne 17. oktobra t. l. v zapisniku ugotovila tudi revizijska komisija centrale JUU, odrejena na osnovi § 79. poslovnika JUU. Po vsem tem nadzorni odbor ni imel pravice zahtevati dopusta in na prošnjo nadzornega odbora ministrstvo prosvete ni imelo razloga za dovolitev dopusta (O. N. br. 67.503 od 11. oktobra 1937.) za izredno skupščino.

napredek za ves naš narodni razvoj. Petrefakti iz preteklosti morajo iz naših šol, vsak obzir do njih je greh nad interesi našega ljudstva. Iz tega razloga pozdravljamo delo »Učiteljskega pokreta« ter ga bomo podpirali z vsemi močmi, dokler ne sine iz njega prava nova šola, prava slovenska ljudska šola.

5. Po členu 40. pravil JUU vodi vsako skupščino samo predsedstvo upravnega odbora, zaradi česar upravna oblast ne bi smela dovoliti, da nadzorni odbor vodi skupščino.

6. Dnevni red skupščine določa upravni odbor. Na dnevni red bi bilo treba staviti nadaljevanje dela redne skupščine, kakor tudi razrešnico odboru. Na skupščini od 9. julija 1936. redno izvoljena uprava ni podala ostavke, niti ji je potekel triletni mandat, niti ni redno padla ter nadzorni odbor ni imel pravice, staviti na dnevni red izredne skupščine: volitev nove uprave.

7. V smislu člena 40., odstavek 4., in glavnemu odboru predloženo poročilo upravnega odbora sekcije o delu izredne skupščine, da bi mogel v smislu člena 32. A/X pravil JUU sklepati in sprejeti definitivni sklep o sporu v banovinski sekciji.

8. Na osnovi gori navednega, člani JUU, imenovani v točki 3., niso imeli pravice zahtevati intervencije uprave policije v Novem Sadu zaradi tega, ker je to v nasprotju s § 76. zakona o uradnikih in pravil JUU, in centralna uprava JUU ne more sprejeti na znanje niti odloka uprave policije v Novem Sadu, br. 29.670/37, niti zapisnika o prevzemu in oddaji poslov potom uprave policije v Novem Sadu in po vsem tem niti dopisa gg. Radivoja Popovića in Vukosave Stajića, br. 65, od 4. decembra 1937., poslanega na JUU Beograd.

9. Člani nadzornega odbora: Zrnić Peter, Mahulja Zvonimir in Glavaški Mladen, kakor tudi člani JUU, imenovani v točki 3., so se pregrešili proti zgoraj navedenim zakonskim predpisom in predpisom pravil JUU. Pregrešili so se proti členu 17., točka d) člena 20. in 50., pravil JUU, ker se niso pokoravali skle-

Vsem članicam in članom

želi

Vesele božične praznike in srečo v novem letu
JUU sekcija za dravsko banovino

Za naše gospodarske ustanove

Učitelji spadamo med gospodarsko najbolj šibke sloje. To je tako stara pesem, kot je star naš stan. Na svoji koži to bridko občutimo, le žal, da vse premalo storimo za izboljšanje tega stanja. Zelo nam manjka trdna zavest skupnosti in spoznanje, da je v dobro organizirani in zavedni množici nepremagljiva sila. Posameznik ne pomeni nič. To spoznanje bi moralo preiti v nas in rešen bi bil marsikak problem, ki se nam zdi nerešljiv.

Že v naravi vidimo, da se slabotne stvari ce po biološkem principu družijo v velike skupine, da se ohranjajo in premagujejo ovire, ki bi bile posameznim nepremagljive. Od čebel preko mravelj, do gozdnega drevja in slabo trnih trav, povsod vidimo isti zakon samohranitve. Mi bi se morali učiti v prvi vrsti na vzgledih današnjega gospodarskega življenja. Kot se tu združujejo podjetja, da laže obvladujejo zapreke, tako bi morali mi iskati v skupnosti tudi na gospodarskem polju pomoči svojemu snovanju. Posameznik v današnjem gospodarskem boju gotovo propade, ne more se pa kar tako uničiti združenih sil.

Te misli so se mi vsiljevale, ko smo v zadnjih časih brali v našem listu poročila o naših gospodarskih ustanovah. Zdi se mi pa, da smo še vedno vse premalo prepričani o pomembnosti in nujni potrebi naših gospodarskih ustanov in da gredo taki potrebni članki kaj radi mimo ušes in da vse premalo razmišljamo o njih.

Večino naših gospodarskih ustanov so nam pripravili starejši tovariši, v svojem bistvu idealisti, ki so pa mislili zelo realno. Občutili so na lastni koži težo časov in razmer, vsestransko odvisnost našega stanu, zlasti na gospodarskem polju in hoteli so z novimi ustanovami pripraviti tudi potomcem trdnje osnove gospodarskega življenja in snovanja. Vprašati bi se morali večkrat, če

VSEBINA:

Slovenska šola in učitelj pred sodobnimi nalogami.
Sklepi izvršnega odbora JUU o priliki spremembe sekcijske uprave v Novem Sadu.
Za naše gospodarske ustanove.
Na nova pota.
Rangna lista.
LISTEK: Božična disonanca.
Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učitelstvu, šoli, prosveti in JUU. — Osebnе zadeve. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

pom JUU glavne skupščine v Skoplju in dopisom centralne uprave, D br. 360/37. 366/37 in 397/37, pregrešili so se proti poslovniku stanovskega častnega razsodišča JUU, čl. 5. točka: a/1, 2, 5, 6; b/1, 2, 3; c/1, 2, 3, 6.

Najtežje so se omenjeni člani pregrešili proti neodvisnosti učiteljstva in organizacije s tem, ker so se poslužili v nasprotju s predpisi in pravili JUU policijske oblasti v vprašanju našega stanu in naše organizacije in s tem rušili avtonomijo naše stanovske organizacije.

To se sporoča na osnovi sklepa XVII. glavne skupščine JUU v Skoplju (Stenografski zapisnik, str. 55/2, 56 in 57/II.) članom sekcijske uprave JUU v Novem Sadu, izvoljene 9. julija 1936., v rešitvi navedenim osebam in sreskim društvom JUU za dunavsko banovino.

V Beogradu, 17. decembra 1937.

S. Br. 76/37.

Izvršni odbor Jugoslovanskega učiteljskega združenja:

Predsednik:

Ivan Dimnik s. r.

Tajnik:

Milinko Lazić s. r.

Podpredsednik:

Todor Dimitrijević s. r.

Srečen Božič in mnogo zadovoljstva v letu 1938.

želita

vsem čitateljem, sodelavnikom, tovarišicam in tovarišem

uredništvo in uprava »Učiteljskega tovariša«

»Žarki lepše bodočnosti prodirajo od vseh strani. Odprimo jim na stečaj naša srca in naše poglede! Naj posijejo z vso gorkoto v nas same in s tem v našo šolo in med našo mladino.«

S temi stavki se konča knjižica tov. Martina Menceja »Slovenska šola in učitelj pred sodobnimi nalogami«. Izdala jo je novoosnovana zadruga »Pedagoški tisk« v Mariboru. Zadruga je stopila v življenje nepričakovano in brez običajne hrupne reklame. Že sama ta skromnost vzbujala simpatije. Ko knjižico prečitaš, izveš, da reklama ni bila potrebna, pač pa, da je nujno potrebna zadruga »Pedagoški tisk«. Ostala vsebina Mencejevega dela vzbujala v čitatelju mnogo zdravega optimizma in ga s prepričujočo silo vleče na nova pota v njegovem šolskem delu.

Poiskal sem avtorja in ga prosil še za nekatera podrobnejša pojasnila. Radi aktualnosti Mencejevih izjav jih tu navajam, kakor mi jih je podal na moja vprašanja.

1. Zdi se mi, da pri izgraditvi slovenskega šolstva predpostavljate važnost praktičnega dela teoretskim razglabljanjem. Kaj te je privelo do te misli?

Dobro se zavedam dognane in preizkušene resnice, da ni napredne in progresivne prakse brez napredne in progresivne teorije. Zato v svojem delu tudi poudarjam, da je v prvi vrsti potreben kriterij za odbranje in ocenjevanje našega vzgojno-izobraževalnega dela. Do tega pa pridemo potem študija pedagoške, sociološke in psihološke teorije. Prav tako sem poudaril, da je prvenstveno potrebna orientacija v smeri progresivne in izobraževalne prakse. In za to je zopet potreben študij primerne literature. Eno izpopolnjuje drugo, zato moramo imeti pred očmi še drugo dognano in preizkušeno resnico, ki gornjo dopolnjuje, da namreč ni napredne in progresivne pedagoške teorije brez napredne in progresivne pedagoške prakse. Zato ne moremo in ne smemo trditi, da je eno bolj potrebno kot drugo. Ker pa Slovenci še nimamo svoje progresivne pedagoške teorije, bo ta nujno rastla iz naše progresivne prakse, v kolikor sploh obstoja.

2. V uvodu k Tvoji knjižici trdi zadruga, da hoče zgraditi slovenski pedagoški tisk. V drugem poglavju si nakazal obilico vpra-

šanj, ki jih z našega (slovenskega) pedagoškega stališča še nismo načeli. Katero teh vprašanj bi po Tvojem mišljenju moralo priti prvo na vrsto?

Nakazal sem le najvažnejša in najaktualnejša vprašanja, pred katerimi stojita šola in vzgoja, zato je težko reči, katero je bolj važno. Vsa so važnejša, ako hočemo sploh govoriti o reformi naše šole. Zdi se mi umestno poudariti, da je za nas učitelje najvažnejša in najbolj posrečena pot, ki so jo začeli mladi učiteljski pokretaši. Tu je po mojem mnenju najprej treba zastaviti zarjavelo lopato. Pri tem delu pa mora učitelj dobiti vso moralno in materialno podporo oblasti in javnosti.

3. V knjižici si nas prepričal o nujnosti socialne pedagogike. Kakšne praktične rezultate pričakuješ za razvoj slovenskega šolstva od raziskovanja prilik, v katerih živi naš otrok?

S tem bo naša narodna šola zavzela v razvoju našega narodnega življenja tisto mesto, ki ga po svojih nalogah na današnji razvojni stopnji nujno mora zavzeti: služiti zahtevam, potrebam in razvojni tendenci našega naroda, to se pravi, širokim plastem našega delovnega ljudstva. Zato je treba poznati potrebe, zahteve in razvojno tendenco teh narodnih plasti. Vse dotlej je naša šola samo birokratski aparat.

4. Kako si predstavljaš sodelovanje naših kulturnih ustanov pri reševanju vprašanj slovenskega šolstva?

Pri tem so mišljene vse tiste ustanove, ki po programu svojega dela aktivno posegajo na kakršni koli način v življenje našega naroda. Zbornica TOI, Delavska zbornica, naše prosvetne organizacije, društvo »Šola in dom« itd. Prvenstveno je tu mišljen naš pedagoški seminar pri univerzi v Ljubljani. Letošnji vseslovenski pedološki kongres je nudil dovolj primerov, kako posegajo pedagoške stolice n. pr. v ČSR v praktično šolsko reformo. Na univerzi v Beogradu je ustanovljen poseben klub za proučevanje socialnih prilik. Brez učiteljevega sodelovanja je to delo nemogoče, istotako bodo izsledki take institucije služili šoli in učiteljstvu. Na Hrvaškem obstoja najtesnejše sodelovanje med učiteljstvom in Gospodarsko slogo. In pri nas?

J. Hramec.

Rangna lista

Popravki

Molan Marija, uč., Maribor, je napredovala v VII. p. sk. 26. aprila 1933. in ne 11. aprila 1934.

Pavlin Marija, učit., Maribor, je napredovala v VI. p. sk. 5. jan. 1933. in ne 11. aprila 1934.

Frass Pavla, učit., Maribor, je napredovala v VII. p. sk. 26. aprila 1933. in ne 26. aprila 1934.

Korbar Marija, uč., Maribor, je napredovala v VII. p. sk. 26. aprila 1933. in ne 11. aprila 1934.

Kavar Ivan, š. upr., Sv. Anton, je napredoval v IX. p. sk. 13. novembra 1933. (V r. l. je izpuščen.)

Frece Justina, uč., Koprivnica, je napredovala 25. junija 1932. v VIII. in ne v VII. p. skupino.

Rainer Milko, Šoštanj, je napredoval 26. aprila 1933. v VII. položajno skupino in ne 26. januarja 1933 v VI. položajno skupino.

Skorbeci Olga, Šoštanj, je napredovala 11. novembra 1932. v VIII. položajno skupino in ne 18. novembra 1932. v VII. položajno skupino.

Trojar Ivanka, Velenje, je napredovala 9. marca 1933. v VII. položajno skupino in ne 9. maja 1933.

Splošne vesti

UČITELJSKI POKRET

Božični tečaj Učiteljskega pokreta, ki je bil namenjen za prve dneve v januarju, mora odpasti zaradi izpremenjenih božičnih počitnic. Vršil se bo radi tega pozneje, in sicer skoro gotovo v velikonočnih počitnicah. Vse podrobnosti in navodila glede tega tečaja se bodo objavila v eni prihodnjih števil »Učiteljskega tovariša«.

— Prihodnja številka »Učiteljskega tovariša« bo izšla v četrtek 6. januarja.

— Pomote v Podrobnih učnih načrtih. Pri prepisovanju rokopisa je nastalo nekaj pomot, ki so potem v knjigi tudi ostale. Med

drugim je na strani 24. in 40. omenjen Miloš Obrenović namesto Miloša Obilića. Tovariši naj napake kar sami popravijo.

— Društvo upokojenega učiteljstva v Ljubljani ima vsak prvi četrtek v mesecu ob 16. uri seestanek pri »Novem svetu«. Udeležujejo se ga tudi drugi državni upokojenici — člani našega društva. Zabeležite si v kalendarju vse prve četrtke, da ne pozabite! Ako je prvi četrtek praznik, je seestanek naslednji četrtek, n. pr. januarja 1938.

— Okrog 6000 din še dolgujejo upraviteljska šol za Adam Milkovičev mladinski knjižgi: Medvedek Marček (15 din) in Potepuhi (18 din). Šole, katere tega še niso nakazale,

Saša Ličin:

Božična disonanca

Zunaj je bril veter in se zaganjal z vso silo ob večna vrata, da so tu in tam zaječala v tiho več. Snežinke so se podile proti oknu, obstale tu in čisto počasi polzele po šipi. Neke daleč spodaj so veličastno brneli zvonovi. Samo enkrat v letu je človek res iz srca vesel, samo takrat, ko mora duša domov, med domače, da saj par dni pozabi, pozabi vse.

Božič...

Sedela je ob peči. Njeni črni lasje so ji uhajali na belo čelo, preko katerega so se vlekla tri drobne, tenke črte. Pred seboj je imela kup zvezkov in popravljalna šolske naloge: »Božič«. Skoro ni videla napak, ko je čitala: »...potem pojdemo vsi k polnočnici in po polnočnici nam mati...« Svinčnik v roki ji zatrepeta, nalog ne more več popravljati. Mirno zloži zvezke, poišče kaseto s stariimi pismi in jih prebira. Čisto na dnu je očetovo, že orumenelo. Pred tremi leti ga ji je poslal iz tujine: »...Veš, moram vztrajati do mature, potem pojdem v službo in Ti bo bolje. Tu zaslužiš ravno toliko, da živim. Moja pljuča ne spadajo v tovarno cementa, a bom storil vse, samo Ti...«

Oči so postale vlažne, črke so začele poskakovati na papirju. Ne, ona ne more do-

mov. Šest mesecev je v službi. Prihrankov bi bilo ravno za pot, a ona vseeno ne more domov. Saj so doma živeli deset let v veri, da jih bo ona podpirala, vsaj za praznike. Ne, domov ne.

Vzela je kos papirja in začela trudoma nabirati črke: »Ljubi moji! Tako sem se veselila prvih božičnih praznikov, ko bom kot učiteljica prišla domov s polno košaro. Pa mi gre vse narobe. Tako močno sem se prehladila, da se ne upam v tem snegu in burji na vlak. Če mi bo bolje, pridem mogoče za Štefanovo...«

Ustnice so same ob sebi zatrepetale, glava je počasi lezla med ramena, ki so se krčevito stresala. Nikdar v svojem mladem življenju ni spolzela preko njenih lepo oblikovanih ust — laž. Bilo ji je nekaj ostudnega oddati to neresnico. Moj Bog, doma bodo čitali, bodo v skrbah radi nje in boleznii. Ne, tako pisati tudi ne sme.

Zmečkala je med drobnimi tenkimi prsti pol popisan papir, odprla vrata pri peči in ga vrgla med dogorevajoča polena. Njene oči so strmele v ta papir, ki je na žerjavič potemnel in se zgubil v neko črno gmoto. Čez čas je iz te črne gmote krilnil rumenkast plamen, se lovil po kaminu in zopet ugasnil sam v sebi.

Kot v njeni duši.

V veži je cvilil veter. Zvonovi v fari so še vedno oznanjali rojstvo čiste Pravice, Res-

Vesele božične praznike in srečno novo leto

želi vsem združnikom in odjemalcem

UČITELJSKA TISKARNA

se naprošajo, da iz dotacije za mlad. knjižnico odpošljejo sedaj odgovarjajoči znesek po čeku 17.062 — Adam Milkovič, šol. upr., Sela pri Kamniku. Prosimo!

— Cicibanova knjižnica: »Ciciban čita«. Na predlog nekaterih učiteljev (ic) I. razreda ljudskih šol je Mladinska matica založila knjižico kratkih sestavkov za učence I. razreda, ki so o božiču spoznali vse velike črke. To je prva knjižica te vrste in bo solarčkom dobro služila kot prva čitanka. Cena se je določila čim niže mogoče, in sicer 1,50 za izvod pri skupnem naročilu nad 10 izvodov. Pri nižjem naročilu se prišteje še poštnina. V primeru, da knjižica uspe, ji bo sledila za Veliko noč druga, sistematično urejena publikacija. Naročila sprejema Mladinska matica v Ljubljani, Frančiškanska 6.

— Legija koroških borcev namerava s sodelovanjem Zveze Maistrovih borcev Zdrženja vojnih prostovoljcev — borcev za osvoboditev severnih krajev kraljevine Jugoslavije v Zagrebu in nekaterih odličnih osebnosti ob 20-letnici zasedbe Celovca in Gospe Svete, izdati s slikami opremljeno spominsko knjigo o bojih na severni meji od Podkloštra do madžarske meje. Da ne bi bila snov nezadostno obdelana, je potrebno zbrati čim več podatkov, doživljajev in spominov na to razgibano dobo naše zgodovine. Zato vabimo vse, ki so

se borili ali kakor koli sodelovali za Koroško, Štajersko ali Medjimurje, da opišejo svoje delo, boje in doživljaje. Prav tako kakor daljši, so dobrodošli tudi krajši sestavki. Ker bo zahtevalo urejanje mnogo časa, prosimo, da se tega prepotrebne dela lotite čimprej! — Natančnejša pojasnila daje glavni odbor Legije koroških borcev v Ljubljani, Pred Skolijo 18, kamor izvolite poslati tudi svoj pri-spevek.

Bodite previdni, komu poverite svoje stvari! Gospa N. N. je dala na kolodvoru nekemu popolnoma tujemu človeku v varstvo svoj kovčeg, ker je hotela pred odhodom vlaka kupiti še neke stvari. Ko se je zopet vrnila, ni našla ne kovčega ne dotičnega človeka. Njena prijateljica se je v razgovoru z neko gospo v špecerijski trgovini zelo razburjala radi te neprevidnosti, kako se more povsem tujemu človeku zaupati svoj kovčeg. Zares škoda za lepo perilo, ki se je nahajalo v kovčegu. Pri tem se spomni, da rabi milo za pranje perila. Na vprašanje trgovca, kakšno milo želi, je odgovorila — vseeno. Nato se oglasi gospa, s katero se je poprej pogovarjala: »Zdi se mi, da ste Vi ravno tako neprevidni kakor ona gospa na kolodvoru! Svoje perilo, ki je gotovo več vredno kakor je bilo ono v kovčegu, hočete poveriti kakršnemu koli milu. Bodite previdni pa vzemite za pranje milo, katerega ime jamči za dobro kakovost, to pa je izborno Schicht-ovo milo Jelen, ker imate v tem primeru gotovost, da ste kupili najboljšo jedrnat milo, ki obstoja. —

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I. Premalo učiteljstva v Sloveniji. Po obstoječem proračunu bi moralo v Sloveniji biti 4098 učiteljev. Razredi so prenapolnjeni, 386 učiteljev, ki so v proračunu, pa je dodeljenih na razne druge šole. V tem proračunskem letu je bilo torej 277 proračunskih mest premalo. V Sloveniji je danes toliko nezasedenih razredov, 445 učiteljev pa čaka na službo. (Iz razprave o ekspozeju prosvetnega ministra »Slovenec« 22. dec.)

— I. Statistika ljudskega šolstva. Iz govora prosvetnega ministra prinaša »Slovenec« od 22. XII. med drugim tudi sledeče: Država izda letno za ljudsko šolstvo 520 milijonov, banovine pa 117 milijonov. V prihodnjem šolskem letu bo delovalo 27.500 učiteljev. Letos je obiskovalo ljudsko šolo 1.400.000 učenec. To število bo prihodnje leto naraslo za nadaljnjih 40.000. Zanje je določenih 500 novih učiteljev in učiteljic. Minister navaja nato, da je bilo 1918/19. v vseh naših ljudskih šolah 650.000 učenec. Primerjava s sedanjim številom kaže ogromno razliko. Ljudskošolskih poslopij imamo 10.200, od teh smo 3500 zgradili po zedinjenju. — Leta 1931. je bilo v naši državi nepismenih prebivalcev, starih nad 10 let, 45 %. Razlika nepismenosti med posameznimi banovinami je zelo velika. V vrbski banovini znaša okrog 70 %, v dravski pa samo 5 %. Poleg ljudske šole imamo posebne vojaške in meščanske tečaje, za katere smo povečali kredite za 7 milijonov. Porabili jih bomo zlasti za analfabetske in zadržno-gospodarske tečaje. Posebna pozornost v ljudskem šolstvu je posvečena nadaljevalnemu ljudskemu šolstvu. Polagoma bomo nadaljevalne šole uvedli povsod po državi.

— I. Iz ekspozeja prosvetnega ministra. Zamolčati ne smemo, da intenzivna, oziroma vertikalna izgradnja naših prosvetnih ustanov ne more vzdržati koraka z zunanjim razširjanjem prosvetnega življenja. Čuti se potreba, da se s tem naglim razvojem ustavimo in da pri tem izvajamo samo ljudsko

šolstvo in ljudsko prosveto, medtem pa izvedemo notranjo organizacijo obstoječih prosvetnih ustanov, tako glede njihovih materialnih potreb, kakor glede njihovih programatičnih, oziroma načelno organizatoričnih dolžnosti. »Jutro« 22. XII.)

— I. Domoljub od 15. decembra prinaša pod naslovom »Za pravo vzgojo mladine« članek, ki se končuje tako: Po sili razmer morajo danes slovenski katoliški starši trpeti, da velik del učiteljstva ne vzgaja otrok tako, kakor katoliški starši hočejo. Naj merodajni krogi že vendar enkrat začno resno misliti in delati na to, da bo vsaj bodoči učiteljski naraščaj vzgojen po željah katoliškega slovenskega naroda, kakaj samo učitelj, prečinjen s katolištvom v besedi in dejanju, bo pravi slovenski učitelj. Komur odločna volja slovenskega naroda ni mar, naj se ne sili v slovenske učiteljske vrste in naj išče pravico do »svobode mišljenja« drugod, ne pa pri vzgoji slovenskih katoliških otrok. Tako je govoril Domoljub vseh petdeset let in bo govoril, ker je glasilo slovenskega naroda, če Bog da, tudi v bodočem polstoletju in še dalje.

Vesele božične praznike

in

srečno
1938

želi vsem cenjenim odjemalcem

tvrdka

A. & E. SKABERNÈ
LJUBLJANA

nice in Ljubezni. Slonela je ob peči, tiho, neslišno so polzele mlade solze po gladkih licih, kot nevidna daritev na oltar Novorojenemu. Mimo okna je šel človek, sključen, sklonjen predse. Njegova postava se je zibala na levo, kot bi mu manjkalo noge.

Počasi se je zdramila in dvignila od peči. Oblekla je plašč, zaprla peč, ugasnila luč in skoro bežala iz šole. Mora domov!

Veter ji je sušil lica in žvižgal mimo njenih ušes. V snegu je bila še nova gaz. Tam spredaj se je gugal človek, poganjal z zdravo desno nogo in se trudoma vzpenjal v breg. Postal je tesno. Še sto korakov. Spoznala ga je. Bil je šepavi vaški pastir Hanžec.

»Dober večer in pa vesele praznike, gospodična!« Odzdravila je. Njene ustne so pri »veselih praznikih« čudno zatrepetale. Hanžec je nadaljeval: »Tam na oni strani železnice ima brat kočo. Moram domov!« Veter je odnašal komaj izgovorjene besede. Slišala je samo: »Moram domov!« in se z novo voljo pognala v dolino.

Še dobro uro in iz megle je stopilo kolodvorsko poslopje. Hitro karto. Uradniki hite, da bi bili prej doma. Zadnji vlak jo je odpeljal.

V vagonu so sedeli spredaj dijaki bolj mirni in tihi kot sicer. V drugem kotu so sedeli žagarji in tesarji, puhalji neprestano tobakov dim in dremali. Vse beži domov. Ljudje vstopajo. Izstopajo. Njej je postalo v

duši čudno mehko, da bi poljubila vse te kosmate delavce: »Krist se je rodil!« Kaj, če ni košare! Nasmejana mora vstopiti domov. Potem mora v smehu pripovedovati o snegu, burji, o Hanžetu, o delavcih. Da bi jo kdo motil v govoru, ker nima košare? Ne. Vlak je monotono pel svojo pesem v sveti večer. Le na postajah so ga za trenutek zamenjali zvonovi. Ljudje vstopajo in izstopajo.

Konec! Zadnja postaja. Megla. Morje luči. Ljudje se pozdravljajo glasno, stiskajo roke, jemljejo kovčege znanec in hite domov. Nje nihče ne čaka. Sama ostane pod veliko uro na peronu. Deset. Šla je domov. Mimo okrašenih izložb glavne ulice, zavila mimo gradu v predmestje. Luči so postajale mračnejše. Skoro tema. Sedaj bo doma. Treba se bo nasmejati, kot da ne bi pred šestimi urami gorela prva laž, kot da ne bi tudi v njeni duši gorela pritajena bol, le radi doma. Tu je dom. Tam, kjer se vidi razsvetljeno okno. Skozi njega lije luč od božičnih sveč. Njo grabi nekaj za grlo, ko vstopi:

»Mama!«

»Si prišla!«

Oči so polne solz, ki se svetijo kot brilanti. Najhujše je mimo.

»Pa kakaj se jočeš, otrok?«

Zvonovi bijó polno, veličastno; a v njeni duši je nekaj neizgovorjenega, kar teži.

Osebnostne zadeve

—i Praktični učiteljski izpiti na državnem učiteljskem v Ljubljani so se vršili od 25. novembra do 20. decembra t. l. Izpit so opravili: Arhar-Jencič Valerija, Radeč; Bajec Teodora, Sv. Anton; Beranič Amalija, Lepa njiva; Boje-Lavrič Ljudmila, Podbrezje; Budin-Pograjc Stanislava, Arčič; Črnič; Nada, Trebelno; Dougan Ana, Krka; Cuk Matilda, Krašnja; Demšar-Vrtačnik Milka, Gabrje; Eichkitz Marjeta, Dole pri Litiji; Erbežnik Franciška, Fara vas; Fras Ivana, Pišče; Gabrovac Avgust, Radmirje; Grašič Marija s. Milena, Ljubljana; Grilc Julijana, Sovodenj; Hafner Alojzija, Senovo; Jagodič-Zemljak Stanislava, Toplice pri Zagorju; Jeras Božena, Komenda; Jerin Stanislava, Tržišče; Jesihar Gabrijela, Sv. Anton; Juršič Hedvika, Dobovec; Karlovič-Cotman Lidija, Podbica; Keržan-Božič Franciška, Zalog; Konč Antonija, Sromlje; Kulovič Terezija, Valta vas; Lampič-Bem Antonija, Martinj vrh; Leskovic Ana, Polhov Gradec; Leskovic Hedvika, Ljubljana; Levstik Ljudmila, Struge; Levstik Ivan, Rajhenburg; Ljubič Barica, Mirna peč; Lušin Karolina, Bizeljsko; Makše-Huth Ana, Boh. Srednja vas; Malahovsky Hilda, Rob; Mali Jadviha, Stopič; Malinger Milena, Stari trg; Marn Karolina, Sela; Meteln Vera, Reka; Mivšek Viktor, Kokra; Modic Helena, Trebelno; Müller Anton, Zalog; Novljan-Mercina Zdenka, Grahovo; Oblesček Zora, Šmartno ob Dreti; Pogorelec Terezija s. Ljudmila, Ljubljana; Puc Marija, Rob; Robida Marija, Dol pri Ljubljani; Rozin-Tomše Rozina, Zdole; Schitnik Ana, Dobova; Seliskar Marija, Stari trg; Suhadolnik Vida, Toplice pri Zagorju; Štercin Cecilija, Komenda; Vanič Viljem, Boštanj; Verbič Anuša, Luče; Višner Ana, Dobriče. — Reprobiranih je bilo 21 kandidatov in kandidatk.

Učiteljski pravnik

—š Vprašanje: K. E. iz M.: Če se sedaj kot učitelj, vdovec po pokojni ženi učiteljici poročim z drž. uradnico, oziroma privatno osebo, ali še v nadalje prejema sirote otroci rodbinsko pokojnino po svoji prvi materi?

Odgovor! Da, ker je bila mati sirot — vplačevalka v pokojninski sklad.

—š Vprašanje: ? Z nekaj let stanujem v šoli. Ker ni bilo v nobi peči, sem si nabavila svojo, ker je bil kraj. šol. svet trenutno v denarni zadregi. Ali mi je dolžan kraj. šol. svet plačati peč odn. obrabo?

Odgovor! Da, eno ali drugo, ker je soba brez peči v naših krajih v zimskem času za duševnega delavca, ki mora v njej preždeti ves prosti čas in se pripravljati, nemogoča.

—š Vprašanje H. J. iz Š. p. V. Imam naravno stanovanje v hiši upravne občine in ne prejemam stanarine. Upravna občina bo zahtevala odškodnino za to stanovanje. Kako naj postopam v tem primeru?

Odgovor! Vam pripada nat. stanovanje ali stanarina. Ko prejmete od upravne občine pismen nalog za plačevanje najemnine, pritožite se na bansko upravo, ki uredi potem zadevo v tem smislu — nat. stanovanje ali stanarina boste uživali po zakonu.

—š Vprašanje: M. M. iz Sv. J. in odgovor! Glede oddaje ur se posvetujte o priliki pri sres. šol. nadzorniku. — Ako ne javi katehet, da nadoknadi svojo uro zaradi zadržke, ga ni treba nadomeščati, razredničarka naj uči svoje ure in potem pošlje otroke domov. — Hospitiranje je po § 114/6 zak. o n. š. obvezno in se o tem razpravlja pri kraj. učiteljskem svetu (konferenci); posvetujte se pri sosednjem upravitelju.

—š Vprašanje: »Upokojenec«. Razrešen sem bil 10. novembra 1937., ker sem bil 25. avgusta 1937. upokojen. Ali mi pripada za mesec november stanarina in ali mi pripada kot upokojencu zvišana osebna doklada.

Odgovor! Stanarina za november Vam pripada, zvišane osebne doklade pa ne boste uživali od 1. decembra kot upokojenec, ker upokojencem niso bile zvišane osebne doklade s 1. novembrom 1937.

Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljski dom v Mariboru. Za »Hrenov kamen« je naknadno daroval tov. Viktor Grčar, šol. upr. v Mariboru, 100 din. Iskrena hvala!

Mladinska matica

—mm V Celovcu je začel izhajati slovenski mladinski list »Mladi Korotan«, ki ga izdaja Slovenska prosvetna zveza v Celovcu. Med drugim prinaša list Ribičičevo mladinsko zgodbo »Mihec in Jakec«. Prinaša tudi več ponatisov iz »Našega roda«, med temi tudi šaljivo basen za najmlajše »Prašček in goska«. — Prva številka lista je precej dobra.

—mm Tajništvo MM potrjuje prejem sledečih rokopisov: Kocenova: Verni prijatelj v snegu in ledu; Slavomirov: Zemlja kliče; Naša gruda: Moč zemlje; Janez Sovjak: Očka, pripoveduj mi pravljico; ***: Palček Samotarček; Belina: Graparjeva Metka; Prša Martin: Trate in Laze. — Tu so všteti rokopisi, ki so dospeli do 21. decembra.

—mm Ribičičeva slikanica »Palčki« je razprodana. Kako je slikanica ugajala, pričča že to, da je pošla vsa naklada v enem samem mesecu.

—mm OCENE. »Slovenska beseda« piše v številki od 10. decembra 1937. o Mladinski matici in njenih knjigah: Desettisoči naše ljudskošolske mladine vsako jesen z nestrpnimi srčci čakajo, kdaj razpošlje agilna »Mladinska matica« v Ljubljani mednje toliko zaželeno svoje nove knjižne zbirke in izdaje. Kakor da tekmuje sama s seboj, se nam vidi ta naša odlična mladinska knjižna založnica. Leto za letom boljša prihajajo v svet ona knjižna darila, ki imajo mimo zabavnega, predvsem tudi poučen in vzgojen namen, v čemer so ravno edicije »Mladinske matice« nedvomno najboljše, kar smo doslej dobili na slovenski mladinski knjižni trg. Pa še v nečem se te mojstrsko pisane povesti in bajke močno odlikujejo pred drugimi mladinskimi knjigami: umetniške ilustracije, globoko zamišljene in brez vsake kičarske površnosti priklepajo mlade duše k pravemu razumevanju knjižne vsebine, obenem pa klešejo v živa očesa mladih bralcev in bralk obilo resnega smisla za lepoto slike in pravilnost raznih oblik, kar nedvomno tudi močno pospešuje in olajšuje tovarstveno vzgojiteljevo delo v učilnici.

Letos je izšlo v založbi »Mladinske matice« troje res lepih in vseskozi zanimivih, pristočno privlačnih mladinskih knjižnih del, in sicer: pester zgodbe vrlega psa Runa izpod znanega peresa Angela Cerkevnik, v barvotisku ilustrirane zgodbe ljubke in navihane opice Nane, ki jo je naš mladini res mojstrsko predstavil stari prijatelj naših malčkov Josip Ribičič, ter končno še otožna, trpka, pa vendar tako domovinsko-topla povest iz našega tužnega Korotana »Šimej iz Roža«, v kateri je pisatelj Davorin Ravljen znal zadeti na pravo struno in naše najmlajše res z vso dušo in domovinsko ljubeznijo navezati na one brate in sestre onkraj mej, ki jih naš rod nikdar ne sme pozabiti kot živ del svojega živega narodnega telesa.

Vse knjige so poromale med slovensko mladino v visoki nakladi 60.000 izvodov, kar tudi po svoje zgornjo pričla, kakšen sloves in kakšno priljubljenost uživajo med našo mladino vsakoletne izdaje hvalevredne »Mladinske matice«.

»Slovenec« (Tine Debeljak) prinaša seveda kot vselej najbolj negativno kritiko. O Cerkevniku »Ovčarju Runu« pravi, da je kljub zanimivi zamisli ne more postaviti visoko v umetniškem pogledu. Vse premalo da je v njej stvariteljske domisljije, premalo plastičnosti oseb in dogodkov. O Ravljenovem »Šimeju iz Roža« pravi, da kaže več pripovedniškega talenta, da si je ostal tudi on na površju in ni segel problemu v globino. O povestici pravi dalje, da ima lepe opise lepote koroškega sveta ter tople strani o koroških Slovencih.

Ribičičevo »Nano, malo opico« je (namenoma?) prezel kot je prezel lani »Čurimurček«. O »Palčkih« pa le pravi, da je posrečena slikanica in vredna priporočila. Sumi pa, da slike niso izvirne, kar pa seveda ni res. Delo so znanega slovenskega umetnika, ki je še letos razstavil v Jakopičevem paviljonu, a pri tej slikanici ni hotel biti imenovan.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev. Prihodnji pevski tečaj bo 8., 9. in 10. januarja 1938. v mali dvorani Filharmonije v Ljubljani. Začetek 8. januarja ob 10. uri dopoldne. V ponedeljek 10. januarja priredi UPZ ob 20. uri koncert v veliki dvorani Filharmonije. Tečaj je strogo obvezen za vse članstvo. Ne pozabite prinesiti s seboj note!

—p Razprodaja pevskih edicij »Mladini«. Učiteljski pevski zbor ima v arhivu še nekaj izvodov lanske leto izdane pevske edicije »Mladini«. Pokojni skladatelj in predsednik zbora prof. Emil Adamič je ob 100letnici Levstikovega rojstva uglasbil 8 njegovih pesmi, s klavirjem in harmonijem, ki so primerne za različne šolske prireditve. Kdor pozna iz življenja narodnega motiva pri pokojnem skladatelju in njegovo občuteno razpoloženje z mlado otroško dušo, bo znal ceniti vrednost te zbirke. Znižana cena 5 din za izvod in še posebno uporabnost ljubkih pesmic ne more biti nobeni šoli in pevovodjem mladinskih zborov širšem naše domovine vzrok, da te edicije ne bi naročili. Naročila sprejema UPZ, Ljubljana, Franciškaška ulica 6/I. Odbor.

Šolski radio

—r 14. teden. Torek 4. januarja. »Petrčkov« poslednje sanje, zvočna igra v 3 dejanjih; spisal Pavel Golja. Izvajajo brezposelni učiteljski abiturienti, vodi g. Silvo Mehora. II.—III.

Petek 7. januarja. Naša mladina za izseljenško mladino. Razpored:

1. Mirko Kunčič: Rudarski otrok. (Deklamacija.)
2. Popotnik. (Petje.)
3. Tone Seliskar: Izgnanec. (Deklamacija.)
4. Domov bi šel rad. (Iz pisma izseljenškega otroka.)
5. Govor: Pri izseljencih v Franciji. Kako more mladina v domovini pomagati izseljenški mladini. Vodi gđ. Julija Sušteršič. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo 26. decembra ob 17. uri predaval g. Ludovik Puš: Ob koncu leta. Poročilo o tržnih cenah.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev

Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTO bo zborovalo dne 15. januarja 1938. v Sokolskem domu v Murski Soboti ob 9. uri s sledečim dnevnim redom: 6. Evangelist Krek (predavanje). 2. Razvoj računstva (predavanje). 3. Situacijsko poročilo. 4. Slučajnosti. Društvo prosi tovariše(-ice), da poravnate do zborovanja članarino za prvo polovico leta. Dalje opozarja društvo tov. šolske upravitelje, da udeležbo tovarišev na učiteljskem zborovanju pravočasno prijavite sreskemu načelniku (8 dni prej). Pridite polnoštevilno! Vsi! Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — ZAH. DEL je zborovalo dne 20. nov. 1937. v Ljubljani. Navzočih je bilo 88, odsotnih pa 16 članov. Zborovanje je otvoril in vodil predsednik tov. Vrhovec Stanko.

Sreski šolski nadzornik tov. Drnovšek Franc nam je že lansko leto predaval o domoznanstvu, ki naj bi bilo osrednja os osnovnošolskega pouka. Zdaj je nadaljeval svoje predavanje in dal smernice, kako bi se dale naloge, ki jih je postavil v svojem prvem predavanju, izvesti pri pouku v osnovni šoli. Neovržno je pokazal, kako se sam po sebi ponuja zemljepis za izhodišče, okoli katerega se zbirajo vsi drugi predmeti, in da se že v 1. razredu nujno giblje ves stvarni pouk v okviru domoznanstva.

S prepričevalno preprostostjo, ki krasi le dognana dela, je izdelal točno in jasno sliko, v kolikem obsegu, in kar je še važnejše, kako naj učitelj uči, da bo na podlagi zahteve: »iz življenja za življenje«, v okviru doživetij otroka samega, doseglo na najprikladnejši način cilj, ki ga stavi moderna šola. Njegova navodila bodo učiteljsstvu prepotrebni kazipoti pri pouku v osnovni šoli.

V zvezi z gornjim predavanjem je opisal tov. Grašič iz lške vasi, kako se izdelujejo pridvižni zemljevidi. Pokazal je zborovalcem tak zemljevid našega sresa, ki ga je izdelal sam. Ponudil ga je v nakup šolam po 450 din. Za tako lepo učilo cena res ni pretirana.

Skupščina je sprejela dva predloga:

1. Banovine naj prevzamejo stroške za zidanje in preizidavanje šol in za osebne izdatke, ostalo nam odpade na proračun A.

Ako ni mogoče tega izvesti za vso državo, naj se izvede to za banovine, ki to žele.

2. Upraviteljem naj se dovoli nabavke do 500 dinarjev brez komisijskih zapisnikov, kakor velja to tudi za občine.

S. Vrhovec, preds. Lenarčič Ana, tajnica.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA je zborovalo v soboto 11. decembra ob 8. uri v Škofji Loki. Udeležba: 30. Slabo vreme, sneg! Predsednik je pozdravil prisotne, nakar je spregovoril o vstopu domačega društva v peto leto delovanja. Stanovska zaveza se je v tej dobi mnogo poglobila, a tudi realno, na gospodarskem polju, smo delali. Štejemo 33 članov US, pravkar zaključena akcija za UT pa je dvignila število združnih deležev pri tiskarni takisto na številko 33 — kar je jako lep uspeh.

O metodiki biologije je predaval nastavnik meščanske šole gosp. Grum, in so žela njegova tehtna in smotrna izvajanja največjo pozornost. Med drugim je osobito naglasil, da ne gre prvenstvenost metodičnemu postopku pouka, marveč duševni razgledanosti učitelja in izbiri snovi. O učiteljski-materi je lepo spregovorila tov. Amalija Lendovškova, poročilo o predsedniškem zboru, kakor tudi situacijsko poročilo je podal tov. predsednik, o tajništvu in predlogih za finančni zakon je govoril tov. tajnik Košca, nakar so bili v razgovoru predlogi in slučajnosti.

Sklepi: 1. Božične počitnice naj ostanejo, kakor so bile od pamtveka. Sekcija naj prikaže umestnost neokrnjenih počitnic na pristojnih mestih in skuša doseči korekturo sedanjih uredbe.

2. Sekcija naj se zavzame za izenačenje poročenih učiteljev z neporočenimi. Celibat naj se ukine.

3. Nadzorniku tov. Zahrastniku se izreče za združni delež zahvala.

V. Debeljak, preds. Fr. Košca, tajnik.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovanju in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—.

FR. P. ZAJEC
izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplovere, risalno orodje, mikroskope, foto-aparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

Novosti na knjižnem trgu

—k Dr. Ivan Prijatelj: Borba za individualnost slovenskega književnega jezika v letih 1848.—1857. Slavistično društvo v Ljubljani je počastilo spomin umrlega dr. Prijatelja na ta način, da je izdalo 134 strani obsegajočo knjigo kvart formata, delo znanega slovenskega zgodovinarja in esejista dr. Ivana Prijatelja. V znanstveni razpravi »Borba za individualnost slovenskega književnega jezika« nam pokaže pisec borbo med pristaši slovenskega jezika na eni, ter med pristaši ilirizma na drugi strani. Mnogo odkritega boja in tudi zakulisnih borb nam stopa pred oči ob čitanju tega, za naš narod tako pomembnega dela. Borba za jezikovno individualnost napram jugoslovansko in vseslovansko orientiranemu delu slovenske inteligence nam je prikazana po točnih zgodovinskih virih in nam nudi dobro podlago tudi za razumevanje poznejših narodnostnih borb in tudi za razumevanje današnjega gledanja na problem slovenstva in jugoslovenstva. — Učiteljsku knjigo toplo priporočamo.

—k Silvo Kranjec: Med Napoleonom in Leninom. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani je izdala v zbirki Kosmos novo delo našega zgodovinarja Silva Kranjca pod imenom Med Napoleonom in Leninom. Cena v platno vezani knjigi je 120 din. Delo nam podaja stoletno zgodovino Evrope, in to od 1814. do 1914. Knjiga ima 390 strani in je razdeljena v VIII poglavij, ki obsegajo sledeče dobe: I. Mir po viharju (1814. do 1820.), II. Narodi se dvigajo (1820. do 1848.), III. Revolucija in reakcija (1848. do 1860.), IV. Dve novi državi (1860. do 1871.), V. Na poti k trozvezi (1871. do 1882.), VI. Nova razvrstitev sil (1882. do 1894.), VII. Dva tabora v Evropi (1894. do 1907.), VIII. Pred novim viharjem (1907. do 1914.). — Avtor obravnava v tej knjigi predvsem politično zgodovino Evrope in je zgostil vanjo toliko gradiva, da vam poda povsem jasno sliko vseh politično zgodovinskih dogodkov v Evropi tekom preteklega in začetkom sedanjega stoletja. Ono kar smo morali prej iskati po najrazličnejših knjigah, je na svojstven način zbrano v obširnem in preglednem delu, ki je poleg tega še izvirno. Kdor hoče poznati zgodovino, kdor hoče poznati razvoj svetovne politike, bo moral preštudirati to delo. Knjiga je opremljena tudi z večjim številom slik in zemljevidov, kar zelo povzdiguje njeno vrednost.

—k France Bevk: Človek proti človeku. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1937. Strani 480. Cena v platno vezani knjigi 70 din. Ta knjiga je izšla kot III. zvezek Bevkovih Izbranih spisov, ki jih je začela Jugoslovanska knjigarna zalagati že l. 1935. France Bevk, ki je bil pred vojno učitelj na Goriškem, spada med najplodovitejše slovenske pisatelje. Svoje motive in glavne osebe svojih del zbira med kmetiskim ljudstvom svoje ožje domovine — na Cerkljanskem, kjer se vrši tudi dejanje tega Bevkovega dela. Novo izdano Bevkovo delo predstavlja brez dvoma lep prispevek naši izvirni književnosti.

—k Gustav Strniša: Sveti Miklavž. Snov za to knjigo je vzeta iz legendarnega sveta. Za otroke priljubljena snov je prav lepo obdelana. Ilustracije je izvršil Niko Pirnat. — Cena 15 din.

—k Gustav Strniša: Beli slon. Knjižica vsebuje pet zgodbic iz živalskega življenja, in to: Beli slon, Volkec Goltec, Izlet, Lev in opica, Papiga. Ilustriral je delce Jože Pukl. Cena 15 din.

—k Janko Kersnik: Kmetске slike in ljudske povesti. Z uvodom in opombami priredil prof. Ivan Kolar. Strani 112. Cena broš. din 15.—, vez. 20.—, serija 120.—. Izdala knjižna založba Mala knjižnica tiskarne Merkur v Ljubljani 1937. — Najnovejši zvezek Male knjižnice obsega tri Kersnikove kmetске slike — Mačkova očeta, Otroški dohtar, Kmečka smrt — in dve ljudski povesti: Kako je stari Molek tatu iskal ter Znojilčevega Marka božja pot. Izbrana so najznačilnejša krajša dela Kersnikove zrele dobe in ga kažejo kot presenetljivo živahnega realista. — Prireditelj je dodal knjižni uvod, s katerim smo dobili zgoščeno sliko avtorja in njegovega dela. Pri tem je uporabljal zlasti Prijateljeve študije, poleg teh pa bogato literaturo o Kersniku.

—k V zbirki mladinskih spisov je izdala Jugoslovanska knjigarna mladinsko povest Ericha Kästnerja Pikica in Tonček v prevodu Mirka Kunčiča. Pisatelj te knjige je znan že po knjigi Emil in detektiv, ki jo je izdala ista založba. Povest ima 16 poglavij in je tudi ilustrirana. Cena vezani knjigi 36 din.

IGN. ŽARGI - Ljubljana

SV. PETRA CESTA ŠT. 11 — TELEFON ŠT. 20-69

ZA DAME!

Obleke, plašče, bluže, perilo

ZA GOSPODE!

Krasne srajce, velika izbira kravat

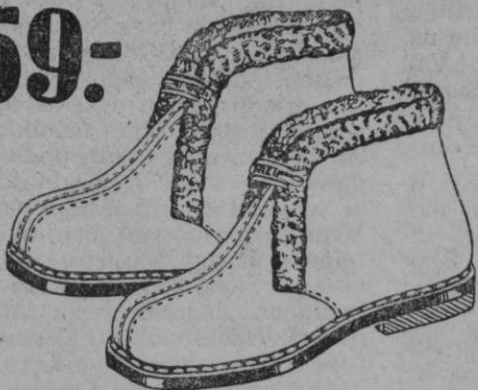
ZA OTROKE!

Oblekce, plaščke, predpasnike, perilo, čepice

Po priznani nizkih cenah!

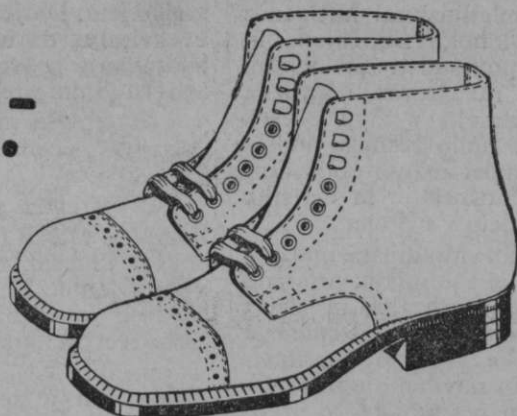
Za Božič si vsa želi novih čevljev...

59.-

Topli otroški čevlji, izdelani iz finega usnja, toplo podloženi in obšiti s finim krznom.

79.-

Trpežni in močni, a vseeno lahki visoki čevlji za dečke, iz rjavega boksa s čvrstimi usnjenimi podplati.

99.-

Mlade dame in deklice potrebujejo take močne in udobne čevljičke, ki dajejo njihovi mladosti še več dražesti. Izdelani so iz finega boksa rjave barve z okrasom semiša na vezanje.

69.-

Elegantni damski snežni čevlji z okrasom, zapenjajo se z dvema gumboma.

129.-

Elegantni damski nizki čevlji iz finega laka in s solidnim okrasom. Vaša noga bo v teh čevljih videti nadvse elegantna.

99.-

V teh čevljih bo Vaša noga kakor v peči. Izdelani so iz toplega sukna in obšiti z usnjem.

39.-

Galoše so potrebne vsakemu človeku. Varujejo Vas, žene in otroke pred vlago in prehladom. Moške din 39.—, ženske din 29.—, otroške din 19.— in din 25.—.

149.-

Lep moški čevlj, izdelan iz finega govejega boksa, z močnim usnjenim podplatom, šivanim na okvir. Praktičen za vsako priliko.

169.-

»NAŠ PONOS«, eleganten, na okvir šivan lakast čevlj za gospode. Za ples v smokingu in fraku najprimernejši. Fina izdelava in soliden okras jamčita za njegovo eleganco.

